

Verslag centraal examen dans vmbo GL/TL 2024

In 2024 bogen 113 eindexamenkandidaten zich in het eerste tijdvak over het centraal examen dans GL/TL. Dit examen bestond uit drie vragenblokken waarin telkens een dansproductie centraal stond. In het eerste blok betrof dit de dansfilm *Room with a view*, in het tweede blok de geëngageerde dansvoorstelling *Freedom* en in het derde blok *Pink Panther Party* - een dansvoorstelling over de discotijd. Het examen bevatte 39 vragen en er waren maximaal 64 punten te behalen.

Twee kandidaten maakten het examen in het tweede tijdvak. Dit examen behoort tot de zogenaamde 'aangewezen vakken' - vakken waarbij het aantal deelnemers in het tweede tijdvak zo klein is dat het examen op een centrale locatie wordt afgenomen, en de inhoud ervan niet gepubliceerd wordt. In dit examenverslag wordt dit tweede tijdvak-examen dus niet meegenomen.

Analyse, waardering en N-term

Bij het analyseren van een examen baseren de examenmakers zich op verschillende informatiebronnen, zoals meldingen van docenten via de Examenlijn, meldingen van leerlingen via het LAKS, een specifieke toets- en itemanalyse van Cito en de quickscan die docenten kunnen invullen via het programma Wolf. Voor het examen dans is ook gekeken naar de door de vakvereniging (VONKC) georganiseerde examenbespreking. Samen bieden deze bronnen een goed beeld van het centraal examen.

Bij de Examenlijn zijn geen meldingen binnengekomen over het examen dans. Bij het LAKS kwamen veel meldingen over het examen binnen, waarvan een deel betrekking had op de moeilijkheidsgraad en de lengte van het examen. Veel LAKS-meldingen bleken echter onbruikbaar, bijvoorbeeld omdat er op geen enkele manier gerefereerd werd aan het examen.

Bij de examenbespreking gaven sommige docenten aan dat het examen vrij lang en talig was. Een ander punt van kritiek betrof de weging van enkele vragen, waarbij er soms (te) veel onderdelen juist moesten zijn om een punt te mogen toekennen. Docenten waren wel positief over de gekozen bronnen, die afwisselend en behoorlijk aansprekend werden gevonden. Daarnaast werd opgemerkt dat er meer voorgestructureerde vragen in het examen zaten dan in voorgaande jaren, wat het nakijken vergemakkelijkte. De bespreking van de vragen verliep vlot en zonder veel discussie.

Uit de quickscan - een enquête voor docenten over de waardering, aansluiting, lengte en moeilijkheid van het examen - bleek dat 65 procent van de docenten het examen goed op niveau vond en 30 procent vond het examen te moeilijk. Docenten verschilden van mening over de mate waarin het examen inhoudelijk aansloot op het gegeven onderwijs; een derde vond de aansluiting voldoende, een derde vond deze slecht en een even grote groep vond de aansluiting goed tot zeer goed. Ruim de helft van de docenten meenden dat het examen goed op lengte was, terwijl 41 procent het examen te lang vond. De gemiddelde p-waarde (de moeilijkheidsgraad) was .56, tegenover .52 in 2023.¹ Het examen werd door docenten beoordeeld met een 6,53 (ter vergelijking; in 2023 gaven docenten het examen een 6,13).

Uit een analyse van de hoeveelheid onbeantwoorde of foutief beantwoorde vragen aan het eind van het examen bleek niet dat er sprake was van tijdnood. De toets- en itemanalyse leidde verder tot een nadere beschouwing van vraag 9. Hierin werd een probleem geconstateerd, dat verder toegelicht zal worden in de bespreking van blok 1. Al met al resulteerde de analyse van alle bronnen, inclusief een compensatie voor vraag 9, in een N-

¹ De gemiddelde p-waarde – of het 'gemiddeld percentage goed' – is een maat voor de moeilijkheidsgraad van een toets of opgave, en wordt berekend door de gemiddelde score te delen door de maximaal te behalen score. Een p-waarde boven .85 wijst op een (extreem) makkelijke vraag en een p-waarde onder .30 op een (extreem) moeilijke vraag.

term van 1,4. Het gemiddelde percentage onvoldoende kwam uit op 16,4 procent (ten opzichte van 27,4 procent in 2023).

De drie examenblokken nader bekeken

Room with a view

In het eerste blok werden vragen gesteld over de dansfilm *Room with a view*, gemaakt in 2015 door het Sloveense gezelschap MN Dance Company. Deze korte film is gebaseerd op de gelijknamige choreografie die het gezelschap een jaar eerder in de theaters opvoerde. In de dansfilm zijn elementen uit deze choreografie overgenomen en aangepast aan de bijzondere locatie van de filmopname; een designwoning. Deze remake bood de examenmakers de gelegenheid om vragen te stellen over de relatie tussen de choreografie en de locatie, én in te gaan op overeenkomsten en verschillen tussen de theaterversie en de filmversie. Zo moesten de kandidaten bij vraag 3 uit vier gegeven vloerpatronen de juiste weergaven herkennen van respectievelijk het fragment uit de dansfilm en het fragment uit de theaterversie. Dit bleek een redelijk lastige opgave te zijn.

In vraag 9 werd een vergelijking gevraagd tussen een fragment uit de dansfilm en een dansvoorstelling in het theater in het algemeen, waarbij het de bedoeling was dat kandidaten zich richtten op de positionering van de dansers ten opzichte van de camera. Sommige kandidaten bleken echter hun antwoord te richten op het gebruik van het theatraal middel belichting. Een dergelijk antwoord was niet opgenomen in het correctievoorschrift maar kon, mits beargumenteerd, toch goed gerekend worden. Helaas konden deze kandidaten vervolgens in verwarring raken bij het beantwoorden van de tweede deelvraag, waarbij belichting het correcte antwoord was ('welk theatraal middel versterkt de indruk dat je kijkt naar een dansvoorstelling in het theater?'). Om te voorkomen dat kandidaten door deze verwarring benadeeld zouden worden is besloten om vraag 9 te neutraliseren en hiervoor te compenseren in de N-term.

Vraag 12, over de relatie tussen de doelstelling van MN-Dance Company (de populariteit van dans vergroten onder meerdere generaties) en het plaatsen van de dansfilm op YouTube, bleek een gemakkelijke afsluiter van het blok te zijn.

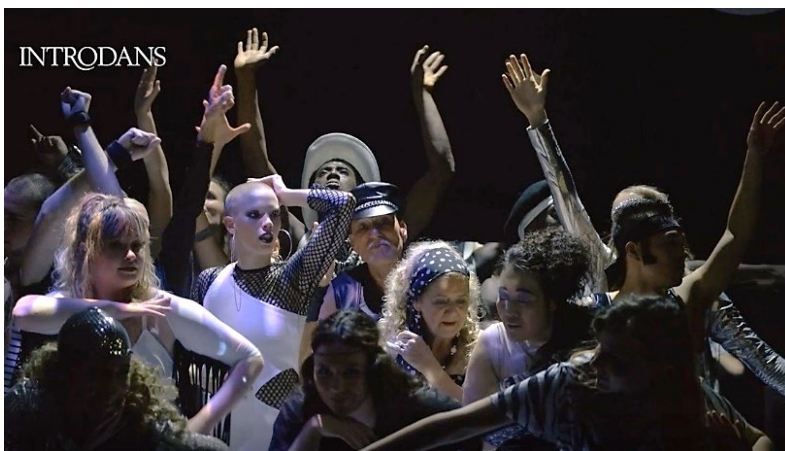
Freedom

Het tweede vragenblok ging over de voorstelling *Freedom* (2021) van Club Guy & Roni, begeleid door Slagwerk Den Haag. De choreografie is geïnspireerd op het verhaal van Mohamedou Ould Slahi, die veertien jaar onterecht vastzat als politiek gevangene. In de voorstelling komen thema's als gevangenschap, vrijheidsstrijd en vergeving op een fragmentarische, associatieve wijze tot uiting. Voor de examenmakers bood de voorstelling ingangen om vragen te stellen over zeggingskracht en over de maatschappijkritische functie die dans kan hebben.

In vraag 20 werd gevraagd of *Freedom* een verhalende, associatieve of abstracte voorstelling is. Zowel uit de p-waarde als uit de examenbespreking bleek dat de kandidaten dit een lastige vraag vonden. Docenten gaven aan dat veel kandidaten niet weten wat associatief betekent, ondanks het feit dat het begrip is opgenomen in de begrippenlijst van de syllabus. De termen abstract en verhalend zijn in eerdere examens vaker aan bod gekomen en wellicht daardoor bekender bij de kandidaten.

Een voorbeeld van een vraag over zeggingskracht was vraag 23. Hierin was een fragment te zien uit het einde van de voorstelling, waarin troost en vergeving centraal stonden.

Kandidaten moesten eerst twee samenwerkingsvormen uit het fragment benoemen, en vervolgens uitleggen welke samenwerkingsvorm de zeggingskracht troost ondersteunt. Deze vraag deed zowel een beroep op parate kennis (de te onderscheiden samenwerkingsvormen) als op inzicht (de relatie tussen samenwerkingsvorm en thema), en bleek een goed onderscheid te maken tussen de vaardige en minder vaardige kandidaten.

Pink Panther Party

In het laatste en langste blok stond de voorstelling *Pink Panther Party* van Introdans. Interactie centraal. In deze choreografie uit 2022 wordt teruggegrepen op de jaren zeventig, toen het Arnhemse pand waar dansgezelschap Introdans in huist een discotheek was met de

naam Pink Panther. In de voorstelling wordt zowel in dans als in de encenering verwezen naar de discotijd. Omdat van de kandidaten niet werd verwacht dat ze bekend zijn met de discocultuur, werden er twee representatieve scènes uit de discofilm *Saturday Night Fever* uit 1977 in het examen opgenomen.

Een voorbeeld van een vraag over disco was vraag 30. Hierin moesten de kandidaten drie beweringen over overeenkomsten tussen de dans in *Pink Panther Party* en in *Saturday Night Fever* op juistheid moesten beoordelen. Deze vraag bleek lastig te zijn, waarbij vermoedelijk meespeelde dat het te behalen punt pas toegekend werd wanneer elk van de drie onderdelen correct beantwoord was.

Pink Panther Party is een productie van Introdans Interactie. De cast van deze voorstelling bestaat naast dansers van Introdans ook uit leden van andere dansgemeenschappen zoals showdans en urban dans, en uit een aantal niet-professionele dansers. Er werden dan ook enkele vragen gesteld over inclusiviteit en over sociale en maatschappijkritische functies van dans. Zo werd in vraag 28 gevraagd hoe het motto van Introdans Interactie 'iedereen mag en kan meedoen' af te leiden is uit bovenstaande foto. In vraag 29 kregen de kandidaten enkele uitspraken uit recensies en promotieteksten voorgeschoteld, waarbij de juiste functie van dans (vermaak, sociaal, maatschappijkritisch en educatief) bij de juiste uitspraak geplaatst moest worden. Vraag 28 en 29 bleken allebei zowel redelijk makkelijk te zijn, én een goed onderscheid te maken tussen vaardige en minder vaardige kandidaten.

Hoe verder?

Het stemt positief dat het examen door docenten hoger is gewaardeerd dan in voorgaande jaren. Daarnaast is het een positieve ontwikkeling dat het percentage kandidaten met een onvoldoende gedaald is ten opzichte van 2023 en 2022 - jaren waarin het aantal onvoldoendes hoog was.

Een punt van aandacht voor de examenmakers is de puntenverdeling bij vragen waarbij twee of meer antwoorden gegeven moeten worden. Deze verdeling was soms wat streng, waardoor kandidaten makkelijk punten misliepen. Verder is alertheid geboden bij vragen die uit twee of meer delen bestaan, zodat de verwarring die dit jaar ontstond bij vraag 9 vermeden wordt.

Vragen die goed bleken te functioneren waren de items waarbij een combinatie van kennis (direct gebaseerd op de syllabus) en inzicht werd gevraagd. Dit biedt de examenmakers goede handvatten voor nieuw te construeren examens.

Maaïke Wijdeven

toetsdeskundige dans, Stichting Cito
maaike.wijdeven@cito.nl